

УДК373.2.016:33.001.4

ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОД ОЦІНЮВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

Олена Черешнюк

*Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету,
вул. Добровольського, 1, Кропивницький, Україна, 25005*

Розглянуто розгорнуте інтеграційне визначення поняття педагогічного тестування. Подано окремі складові, які характеризують тестування як метод педагогічних вимірів готовності вихователів до економічного виховання дошкільників. Проаналізовано кожен складову педагогічного тестування, починаючи з формування тестових завдань і закінчуючи організацією процесу тестування вихователів ДНЗ. Обґрунтовано, що тестування є методом діагностики і може бути ефективним лише за умови відповідності означеним критеріям та якісного складання тестових завдань. Виявлено, що тестування водночас є методом і результатом вимірювання, надає об'єктивну інформацію про рівень знань педагогів, про прогалини в їхній підготовці, про причини цих прогалин. Окреслено аспекти міжособистісних стосунків у процесі відповідей на тести. Виконано аналіз особливостей взаємовпливу довіри та спілкування. Наголошено на необхідності дотримання методології системного підходу на всіх етапах підготовки та реалізації тестів. Визначено характеристики, які впливають на результат тестування, дають можливість ефективно використати інформацію, отриману з результатів опитування.

Ключові слова: педагогічне тестування, тестологія, надійність, валідність, економічне виховання дошкільників.

Серед багатьох чинників успішної реалізації завдань соціально-економічного виховання є готовність педагога до цього напряму роботи, адже головну роль в організації життєдіяльності дошкільника покладають на вихователя. Це зумовлює його професійну та особистісну зрілість. Як показує досвід, перш ніж розпочати безпосередню роботу з дітьми, потрібно визначити показники готовності вихователів до реалізації завдань економічного виховання. З досвіду роботи можемо стверджувати, що на шляху вирішення цієї проблеми неocenенну роль відіграє тестування, яке є водночас і методом, і результатом вимірювання. Саме тестування надає об'єктивну інформацію про рівень знань педагогів, про прогалини в їхній підготовці, про причини цих прогалин.

Тест – це інструмент, який охоплює кваліметрично вивірену системи завдань, стандартизованої процедури проведення і заздалегідь спроектовану технологію обробки та аналізу результатів, призначений для вимірювання

рис і властивостей особи, зміна яких можлива в процесі систематичного навчання.

Тестологія – (з англ. test – проба, випробування) – наука про вимірювання психофізіологічних та особистісних характеристик.

На думку А. Майорова [2], тести не лише більш якісний, а і значно об'єктивніший спосіб оцінювання, де об'єктивності тестування досягають шляхом стандартизації процедури проведення та шляхом стандартизації і перевірки показників якості окремих завдань для вихователів і тестів загалом.

Тестування як метод діагностики може бути ефективним лише за умови відповідності означеним критеріям та якісного складання тестових завдань.

Сучасне впровадження педагогічного тестування у практику вищої школи актуалізує визначення самого поняття тесту.

Виконаний аналіз педагогічного тестування показує, що в післядипломній освіті воно зводиться до трьох рівнів.

Перший рівень характеризується рівнем розуміння тесту як визначеної сукупності питань, до яких у визначених випадках подають варіанти відповідей. На цьому рівні тест сприймають як ребус, кросворд тощо.

Другий рівень відображає розуміння основних складових понять педагогічного тестування, але не враховує особливостей процедури створення тестів та їхньої реалізації. На цьому етапі не аналізують отримані результати, що приводить до зниження ефективності цього методу педагогічних вимірювань.

Третій рівень розкриває правильне розуміння змісту педагогічного тестування, враховує особливості побудови тестів, їхні можливості використання.

Для правильного розуміння та застосування на практиці педагогічного тестування пропонуємо детально проаналізувати поняття “педагогічне тестування” та його використання в умовах післядипломної освіти педагогів.

Педагогічний тест – інтеграційна категорія, якою визначають доречність тих чи інших умов, питань, які сприяють виявленню відповідної готовності до засвоєння відповідної інформації, процес безпосередньої реалізації контролю тощо.

Відповідно до мети тестування педагогічний тест визначаємо як систему паралельних завдань рівномірно зростаючих та специфічної форми, що дає змогу на підставі аналізу відповідей з високим ступенем надійності та валідності об'єктивно вимірювати рівень, оцінювати структуру знань і готовність педагогів до виконання запропонованих завдань.

Під час складання тесту науковці Н. Тарапака, А. Мартін [3] пропонують дотримуватись таких послідовних етапів:

1. Визначення мети тестування (що оцінюють: знання, уміння, якого рівня тощо); виділення вимог до оцінювання знань, умінь, навичок (розроблення шкали оцінювання, модель інтерпретації отриманих балів).

2. Визначення змісту матеріалу, що підлягає тестуванню, кількості завдань, установлення рівня їхньої складності.

3. Складання тестових завдань пов'язано зі створенням інструкцій тестового завдання; розроблення запитальної частини тестового завдання; створенням відповідей на тестове завдання.

4. Процедура валідизації (*валідність з англ. valide – дійсний, придатний, той, що має силу*) тестових завдань.

5. Внесення корективів (за необхідності) у зміст тестових завдань.

Як свідчить література з тестології, під час розробки тестових завдань потрібно дотримуватись певних правил:

- завдання має відповідати навчальним цілям;
- завдання має оцінювати різні рівні знань і вмінь;
- завдання має передбачати інтегрування знань і вмінь;
- завдання має бути сформульоване чітко, його умова повинна бути повністю зрозумілою для тестуючих;
- завдання не повинне містити чинників, що перешкоджають правильному виконанню;
- обсяг завдання має бути розрахований так, щоб тестований міг його виконати за відведений проміжок часу;
- завдання має передбачати відповідний метод оцінювання результатів виконання.

З метою однозначного розуміння педагогічного тесту методисти-дослідники [1] виокремили такі складові:

- системний характер;
- специфічних форм тестових завдань;
- обмін досвідом;
- визначеність змісту тесту;
- зростаюча складність тестових завдань;
- надійність та валідність.

Упровадження педагогічного тестування має спиратися на відповідну інформацію, яка враховує переваги та недоліки відібраних для розгляду методів контролю надбань педагогів. З огляду на це наведений аналіз базових понять педагогічного тесту доречно доповнити переліком основних переваг та недоліків такої діагностики осіб.

Переваги педагогічного тестування зумовлені:

- *можливістю* досягти найбільшої якості та об'єктивності оцінювання результатів професійної діяльності, що значною мірою спричинене

стандартизацією процедури проведення, перевірки показників якості окремих завдань і тестів загалом;

- справедливістю методики, згідно з якою всі педагоги поставлені в рівні умови як у процесі контролю, так і в процесі оцінювання результатів;
- уникнення можливого суб'єктивізму викладача;
- виявлення наявного професіоналізму в проблемі, яка запропонована;
- економічною ефективністю, адже основні витрати під час тестування пов'язані здебільшого з розробленням самого тесту.

Зазначимо, що вчені-тестологи [1; 2; 3] наголошують на недоліках педагогічного тестування, які повинні бути враховані під час складання тестових завдань:

- тривалість і трудомісткість розроблення тестових завдань та ефективних процедур реалізації процесу тестування;
- обмін досвідом – неможливість отримати інформацію щодо причин виявлених пробілів у методичній підготовці;
- неможливо оцінити творчість.

У процесі створення тестових завдань для вихователів ми врахували вимоги Базового компонента дошкільної освіти, освітньої програми від двох до семи років "Дитина". Тестування містить розроблення комплексу тестових завдань, які охоплюють 16 запитань. До кожного запитання пропонуємо декілька варіантів відповідей, одна з яких є правильною.

Результати тестування педагогів подано в діаграмі (рис. 1).

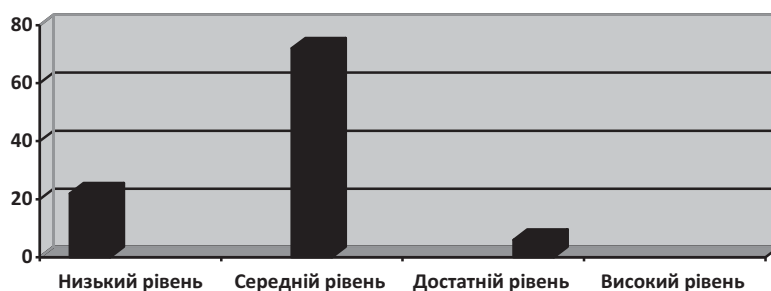

Рис. 1. Показники готовності педагогів

Як показує діаграма, 22% мають низький рівень готовності до реалізації завдань економічного виховання, 72% – середній і лише 6% достатній. Зазначимо, що жоден педагог не має високого рівня. Такі показники готовності педагогів свідчать:

- 97 % педагогів ознайомлені поняттям “економічне виховання” та із соціально-економічною програмою “Афлатот”;
- 88% ознайомлені із завданнями економічного виховання, що висвітлені у розділі освітньої програми “Дитина”, та мають уявлення, для чого потрібно виховувати дитину в економічному руслі, а також як розвинути її пізнавальний інтерес.
- 66 % тестованих володіють інформацією щодо учасників соціально-економічного середовища розвитку дітей у ДНЗ;
- 31% вихователів знають, хто із сучасних науковців вивчає це питання, а також, з якого віку потрібно починати реалізовувати завдання економічного виховання згідно з програмою “Дитина”;
- 25 % педагогів мають знання щодо найефективніших форм роботи з дітьми;
- 9% розуміють призначення дидактичних ігор економічного змісту.

Отже, тестування дало змогу спрогнозувати подальшу роботу експерименту, включивши питання економічного змісту в плани курсів підвищення кваліфікації вихователів ДНЗ.

Ми розробили стратегію особистісного професійного зростання педагогів з урахуванням прогалин, що були виявлені під час тестування. Пропонуємо провести: науково-методичний семінар “Особливості економічної освіти дітей дошкільного віку”; практичний семінар “Міжнародна програма фінансової освіти для дітей дошкільного віку за програмою “Афлатот”; інтегративний практикум “Економічна освіта дошкільників”; педагогічну раду “Соціально-педагогічна компетентність: інноваційні підходи (квест-подорож)”; провести майстер-клас за участю педагогів та батьків “Театр образів “Афлатот”.

Рекомендуємо створити ініціативну групу, яка розробляла б перспективне планування, враховуючи міжнародний досвід (програма “Афлатот”) з урахуванням вимог освітньої програми “Дитина” та тематичних тижневиків дошкільного закладу. Розроблено та систематизовано дидактичні ігри та цікавинки економічного змісту для дошкільників.

Виконаний аналіз складових, якими визначається сутність педагогічних тестів та організаційних засад процесу тестування засвідчує, що за умови правильної побудови та ефективного використання результатів тестування можна отримати об’єктивну оцінку готовності вихователів ДНЗ до проведення економічного виховання, мотивувати до подальшого ознайомлення та покращення навчально-виховного процесу з проблеми економічної підготовки дошкільників.

Отже, проведене тестування дало змогу діагностувати й оцінити результати освітнього процесу дошкільного закладу, диференціювати методи навчання з урахуванням індивідуальних особливостей педагогів, коректувати

їхні професійні дії; а вихователі змогли побачити свої недоліки й досягнення, отримати оцінку своєї навчально-пізнавальної діяльності, поради щодо її корегування.

-
1. *Реутська Ю. Ю.* Дефініції педагогічного тестування / Ю. Ю. Реутська, Г. О. Мірських // Вісник Національного технічного університету України “КПІ”. – Київ : КПІ, 2012. – № 50. – С. 142–146.
 2. *Майоров А. Н.* Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования). – Москва : Народное образование, 2000. – 352 с.
 3. *Тарапака Н. В.* Тестовий контроль як засіб виміру якості підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів / Н. В. Тарапака, А. М. Мартін // Наукові записки. Серія: педагогічні науки, 2012. – № 103. – 278 с.
 4. *Чельшкова М. Б.* Теория и практика конструирования педагогических тестов / М. Б. Чельшкова. – Москва : Логос, 2002. – 568 с.
 5. *Tatsuoka K. K.* Item construction and psychometric models appropriate for constructed response Princeton / K. K. Tatsuoka. – N.-J., 1993. – 56 p.

Стаття: надійшла до редколегії 25.11.2016

доопрацьована 15.03.2017

прийнята до друку 11.04.2017

TESTING AS A METHOD OF EVALUATING TEACHERS' READINESS TO ECONOMIC EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN

Olena Chereshniuk

*Kirovohrad Flight Academy of the National Aviation University,
Dobrovolskoho Str., 1, Kropyvnytskyi, Ukraine, UA – 25005*

The article outlines the detailed integrative definition of pedagogical testing. This definition reveals the individual components that characterize the testing as a method of educational measurement of teachers' readiness for economic education of preschool children. All components of the pedagogical testing are considered. Attention is drawn to the need to respect the methodology of systematic approach at all stages of preparation and implementation of tests.

The article proves that a test stand and method of diagnosis can be effective only when the criteria and definitions of quality fold tests. It reveals that testing is both a method and a result of measurement. Testing provides objective information on the awareness of teachers about gaps in their preparation, the causes of these gaps. The author outlines the aspects of interpersonal relationships in the answers to the tests. She gives the analysis of the features of mutual trust and communication.

The characteristics that affect the testing result, which gives the opportunity to effectively use the information obtained from the survey results.

Key words: pedagogical testing, testology, reliability, validity, economic education of preschool children.